

Šiame numeryje:

Išnaudokime progas ugdyti teatrą. Viktoras Gidžiūnas supažindina su dr. Antano Kučo monografinio pobūdžio knyga „Arkivyskupas Jurgis Matulaitis Matulevičius“.

Išpūdziai iš šių metų Poezijos dienų Chicagoje, renginio programos ir atlikėjai.

Venancijaus Ališo poezija, mirties sukaktis ir pomirtinis leidinys.

Atidarytas Lietuvių dailės archyvas Jaunimo centre, Chicagoje.

Lietuvė muzikė.

Nauji leidiniai.

Kertinė Parasė

Išnaudokime progas ugdyti teatrą

Visame išeivijos kultūriname gyvenime teatrinės veiklos klotis vis nėra toks, koks turėtų būti, kokio norėtume. Viltys, sudėtos i lokalius kolektyvus, atskirus režisierius bei vyresnius aktorius, nepasitvirtino tokiu procentu, kad reiktų džiaugtis. Tikru menišku blykteleju tik atskiri pastatymai, dažniausiai tik vieno ar kelių pasišventusių vienkartinio spektaklio auka mūsų visuomenei. Ir iš organizuojamų teatrų festivalių nesulaukta to, ko buvo tikėtasi — mūsų teatrinių gyvenimo stabilizacijos tendencijų ir meninio ūgtelėjimo. Todėl teatrą vis dėlto dar mėgstantis lietuvis išeivis gali tik pavydėti broliams latviams, kurie, kiek teko girdėti, turi savo profesionalinį skrajojantį teatrą, kas sezoną su naujais spektakliais lankantį laisvojo pasaulio latvių kolonijas.

Tačiau ar mums derėtų prarasti viltį ir rankas nuleisti? Ar nevertėtų pajieškoti teatrines problemas sprendimo naujų kelių, ypač kai proga atsiranda visai netikėtai? Toks, galima sakyti, netikėtumas visai realiai iškilęs prieš žiūrovų akis š.m. birželio 1 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje, Chicagoje. Ten čikagiškis Vaikų ir jaunimo teatras suvaidino dvi komedijas: mokyklinio amžiaus aktoriai — Janinos Degutytes „Avinėlių Beragėlių“ ir studentinio amžiaus aktoriai — Violetos Palčinskaitės „Prašom tylos“. Mažųjų spektaklių režisavo Laima Rastenytė-Lapinskienė, vyresniųjų — Darius Lapinskas.

Šioje vietoje gal pravertų šitokia užuomina. Kaip kiekvieną, pramokusį pradžios mokykloje rašyti, dar negalime laikyti rašytoju, ar gaidas skaitanti — kompozitorium, dažus bemašanti — tapytoju, lygiai ir po sceną besivaikščiojančius — jau teatrą. Pirmiausia čia visur reikia tikro talento, o greta jo taipgi sunkaus ir didelio darbo — tikrai žino-

jimo ir mokslo. Nesgi yra ir teatro mokslas. Jis taipgi yra sunkus, ir ilgas — nelengvesnis ir netrumpesnis kaip medicinos, teisių ar įvairiausių inžinerijų. Kai viso to tikram ar tariamam teatre, ypač jo režisūroje, nėra, tai visos teatrinės pastangos yra lygios aklojo norui pasinaudoti teleskopu ar mikroskopu.

Minėtus praėjusio sekmadienio spektaklius Chicagoje kaip tik ir talento, ir žinojimo buvo sukaupu. Abidvi komedijos, ypač vaidinama studentų, tiek vaidybne, mizanscenine prasme, tiek scenos dekoratyviniu apipavidalinimu, visos teatrines atmosferas sukūrimu, garso muzikine palaida ir aktoriskos frazės padavimu publikai buvo jau teatras. Visa tai stebint, kiekvieno teatro mylėtojo iš džiaugsmo šokinėjo širdis. Bet tuoj pat sunkiu akmeniu gulė ir liūdesys: argi viskas pasibaigė tik tuo vienkartinio spektaklio? Ar jis niekur kitur iš Chicagojos kojos jau neišsikelės? Ar talentingo jaunimo sukurta kolektyvas taip ir vėl išsikirstys, kaip ne vienu atveju praityje? Ar, iš vyresniųjų jau vargiai besitikėdami stebuklo, negalėtume rimčiau pabandyti teatrinę kortą su dabar regėtu jaunumu?

Ir iš kur galėtume laukti atsakymo? Atrodo, kad vien tik geranorių mamių ir tėvelių čia jau nepakaktų. Reiktų platesnio ir gilesnio viso bendruomeninio rūpesčio. Pirmąpradė proga paties likimo ir būrelio pasišventusių yra pakišta. O ją išnaudoti ir pratęsti reikia platesnio moralinio ir materialinio užnugario. Lietuvių Bendruomenei, fondų ištekliai, Kultūros tarybai, Švietimo tarybai ir kitoms kultūrinių užmojų organizacijoms čia būtų auksinė proga įprasminti savo egzistenciją.

k.b.d.

ARKIV. JURGIS MATULAITIS NAUJOJ KNYGOJ

VIKTORAS GIDŽIŪNAS

Praeitų metų gale išėjo dr. Antano Kučo parašyta knyga Arkivyskupas Jurgis Matulaitis Matulevičius, gyvosios krikščionybės apaštalas, kuriai įvadą parašė kard. A. Samore. Knyga pažymėta Library of Congress Catalog Card No. 79-88383. Ji aprobuota Amato Frutaz, Šv. Kongregacijos pro Causis Sanctorum subsekretoriaus, Romoje 1978.IV.15, o spausdinti leista Chicago arkiv. kard. A. Cody 1979.IV.19. Ją išleido Tėvų Marijonų Šv. Kazimiero provincija, 6336 S. Kilbourn Ave., Chicago, IL. 60629, spausdino „Draugas“, 4545 West 63rd St., Chicago, IL. 60629. Tiražas 1000 egz. Su priedais, asmenų ir vietovių vardynu 592 psl. Irišta kietuose viršeliuose su arkiv. J. Matulevičiaus emblema ir šūkiu — vince malum in bono — nugalėk blogi gerumu. Knyga puošia, palyginti, geros iliustracijos — 68 paveikslai. Jie vaizduoja įvairiais laikais ir įvairiose pareigose arkiv. J. Matulevičių ir kitus aukšto rango dvasininkus, marijonus, jų vienuolynus ir įvairias bažnyčias. Knygos kaina — 15 dol.

Tai pirmasis oficialus, šaltiniais pagrįstas Dievo tarno arkiv. Jurgio Matulio Matulevičiaus gyvenimas, parašytas istoriko, turįs 42 skyrius, padalytus i mažesnius skyrelius, su pridėta pavartotų šaltinių ir literatūros bibliografija ir chronologiškai eilėje patalpintais biografiniais arkiv. J. Matulevičiaus duomenimis.

JAUNYSTĖ IR MOKSLAS

Vargai tėvų namuose

Lūginės kaimo, Marijampolės parapijoje, pasiturinčio ūkininko Andriaus ir Uršulės Matulaičių šeimoje 1871.IV.13. gimė aštuntas kūdikis, kurį IV.20. Jurgio - Boleslovo vardu pakrikštijo tėv. marijonas Jurgis Česna, marijonų generolas. Dar mažas būdamas Jurgutis liko našlaičiu, kurį pradžioje, kol ištekėjo, globėjo sesuo Emilija.

Aštuoniame Jurgutį dar motina pradėjo leisti i Marijampolės pradžios mokyklą, kurią jis lankė nuo 1879 m. rudens iki 1882 pavasario. Mokykloje viskas buvo dėstoma rusiškai, išskyrus vieną lietuvių kalbos ir tikybos pamoką i savaitę. Berniukas stebėjosi, kodėl nemokantieji rusų kalbos vaikai mokomi rusiškai. Jurgutui viskas buvo įdomu. Labai jis domėjosi tikyba, kurią dėstė marijonas Vincentas Senkus. Jis kalbėjo apie Dievą, kurį Jurgutis buvo pamilies nuo pat kūdikystės.

Jurgutui i mokyklą 5 km. reikėjo vaikščioti pėsčiam, dėl to daug vargo jam teko patirti lietingomis ir šaltomis žiemos dienomis. Mirus motinai, brolis Jonas, paveldėjęs ūkį, mažai Jurgutui besirūpinio. Jis neturėjo šiltų drabužių ir miegodavo netinkamose vietose, dėl to anksti įsimetė reumatizmas, kuris iš tikro buvo kaulų džiova, varginusi jį iki mirties.

Berniuko ateitis buvo miglota, bet ją prabailė 1882 m. vasaros atostogų parvykęs Jurgiuo brolis Andrius, universiteto studentas, kuris, pastebėjęs jo norą mokytis, paruošė jį i Marijampolės gimnazijos I-ą klasę. Mokslo išlaidas brolis Jonas sutiko mokėti iš jo dalies. Dabar jis patyrė dar didesnių sunkumų. Gimnaziją jis taip pat lankė iš namų, neturėjo pinigų vadovėliams, dėl to juos skolinosi iš draugų. Tik paskutiniaisiais metais brolis Vladas mieste jam nusamdė kambarį ir užmokėjo už mokslą. Sunkios gyvenimo sąly-

Arkivyskupas Jurgis Matulaitis Matulevičius (1871-1927)

gos ir kaulų džiova, V-ą klasę praeidamas, privertė nutraukti mokslą.

Tada daugiau širdies jam parodė brolienė. Ji nuvežė Jurgį pas daktarą, bet šis neatpažino kaulų džiovos. Jis galėjo vaikščioti tik pasiremdamas ramentais. Jis skaudžiai pergyveno, kai, eidamas 18-tus metus, pasisakė broliui Jonui, noris eiti i kunigus, ir šis visai nekreipė dėmesio. Nežiūrint to, jis nesiskundė ir buvo linksmas.

Matulaitis virsta Matulevičium

Taip Jurgutis i būty palikęs vargelių vargtį, jei ne pusbrolis Jonas Matulevičius (Matulewicz), Kielcų gimnazijos mokytojas, kuris 1889 m. vasarą parvažiavęs iš Lenkijos, broliui Jonui sutinkant, nebūtų paėmęs jaunuolio savo globon. Jis nusivėzė jį i Kielcus, pataisė jo sveikatą ir per dvejus metus paruošė i kunigų seminariją. Išlaikęs egzaminus, Jurgis buvo priimtas i Kielcų seminariją, kur buvo rašytas sulenkinta pavarde Matulewicz. „Nuo tada jis ir lietuviškai rašydavosi Matulevičius“.

A. Kučas rašo, kad „dėl to „sulenkimo“ vėliau kilo visokių diskusijų: ar tai buvo padaryta pusbrolio, ar kieno kito prievarta, ar dėl „poniškumo“, ar tik dėl to, kad pusbroliui buvo lengviau jį įstatyti seminarijon kaip giminitį. Esmėje Jurgio lietuviškumas nė kiek nepakito“.

I seminariją jis įstojo 1891.X.I. Seminarijoje sunkumų turėjo su lotynų kalbos mokytoju, bet tas jam padėjo gerai išmokyti lotynų kalbą. Gaila, Rusijos caro valdžia, infiltravusi šnipą, kuris sudėgino seminarijos patalpas, 1893.III.11. seminariją uždarė. Laimei, Kielcų vysk. Kulinskis pasiuntė jį Varšuvos seminarijon, kurioje klierikas Matulevičius

pasijėmė savo gabumais ir seminarijos vadovybės vaskupui buvo rekomenduotas siųsti jį i Dvasinę Petrapilio akademiją aukštesniems mokslams. Seminariją jis baigė 1895 m. pavasarį, gavo 4 mažesnius šventimus ir su paskirta pilna stipendija buvo priimtas i Petrapilio Dvasinę akademiją.

Petrapilio Dvasinėje akademijoje

Jurgis Matulevičius i akademiją atvyko 1895.IX.13., o joje studijas magistro laipsniu baigė 1899 m. pavasarį. Čia Jurgis atrado savo varšuvišką kolegą Henriką Przędzieckį ir Pranciškų Būčį. Jis tuoj įsijungė i Juozo Skruodžio suorganizuotą studentų asketų būrelį. Akademijoje pradėjo dirbti ir lietuvišką darbą. Atostogų metų tėviškeje su savo draugu Vincu Šlekiu organizavo Sietyno draugiją draudžiamųjų lietuviškų knygų platinimui. Su juo tyrinėjo lietuvių kalbą, užrašinėdamas retesnius žodžius. Šlekiui išvykus i Ameriką, redaguojant „Garsą“, Matulevičius jame bendradarbiavo. Rašė jis ir i kitus JAV ir Prūsiose leidžiamus katalikiškus laikraščius.

Rūpėjo jam ir dvasinė Lietuvos ateitis, dėl to siūsdavo savo referatus Kauno ir Seinų seminarijų lietuvių klierikų būreliams, atkreipdamas jų dėmesį i besiplečiantį Lietuvoje marksizmo augančiojo inteligentijoję ir ragino juos žviestis ir su juo kovoti. Aiškino jiems tėvynės sampratą, kad krikščionys gali ir turi mylėti savo tėvynę. Priminė, kad Tridento susirinkimas įsakė Dievo žodį skelbti gimtąja žmonių kalba. Kieno nors įskystas, Matulevičius susilaukė kratos, kurios metu buvo rastas jo straipsnis „Tėvynės Sargai“. Jį išgelbėjo tik akademijos inspektorius, pasakęs, kad tai studento užrašai lotynų kalba.

Akademijoje Jurgis mokslu praš-

ko savo kolegas. 1898.XI.20. gavo kunigystės šventimus, o 1899 m. pavasarį pas prof. Joną Mačiulį — Maironį, parašęs disertaciją „De jure belli et de pace aeterna“, gavo magistro laipsnį aukščiausiu įvertinimu su aukso medaliu. Rektorius jam patarė studijuoti toliau ir žadėjo jam užleisti savo apologetikos katedrą akademijoje.

Gydymasis ir studijos Friburge

Dar baigdamas studijas, Matulevičius galvojo apie aukštesnes studijas Vakaruose. Gi vyskupas, norėdamas jam išrūpinti vikaro algą iš rusų valdžios, paskyrė jį i Daleszyce parapiją, kur klebonas jį apgyvendino labai drėgname ir blogame name. Ten atsinaujino jo kojos reumatizmo liga, ir jis buvo priverstas prašyti leidimo gydytis. Gavęs leidimą, išvyko i Bad Kreuznach, Rheinland-Platz krašte, netoli Saaro prie Nahe upės, kur buvo garsios reumato maudyklės. Jos nieko nepadėjo, nes gydytojai neatpažino kaulų džiovos.

Tada, i viską ranka numojęs, be paso prailgino, nuvyko i Šveicariją ir įstojo i katalikų universitetą Friburge, kur rado savo studijų draugą Pr. Būčį. Neturėdamas pinigų, jis negalėjo gyventi bendrabutyje, dėl to apsiėmė vikarauti vietinėje šv. Jono parapijoje. Bet ir čia liga nenusustojė kankinti. Tik čia daktarai surado, kad ne reumatizmas, o kaulų džiova. Tada dr. Clement savo klinikoje padarė skaudžią operaciją ir vaistų įšvirkštimu apgydė ligą.

Friburge kun. Matulevičius pajuto laisvę, kurios nebuvo rusų užgrobtuose kraštuose. Buvo čia ir lietuvių studentų, bet Matulevičius buvo per daug užimtas ir nedalyvavo ju organizaciniame gyvenime. Pagrindiniu savo studijų dalyku jis buvo pasirinkęs apologetiką, o šaltiniais dogmatiką ir sociologiją. Be to, dar mokėsi prancūzų ir vokiečių kalbas. Sunkiose sąlygose Matulevičius baigė studijas ir, išlaikęs egzaminus, 1902.VII.21. įteikė disertaciją — „Doctrina russorum de statu iustitiae originalis“, kuri buvo įvertinta aukščiausiu laipsniu ir 1903 m. buvo išspausdinta Krokuvoje.

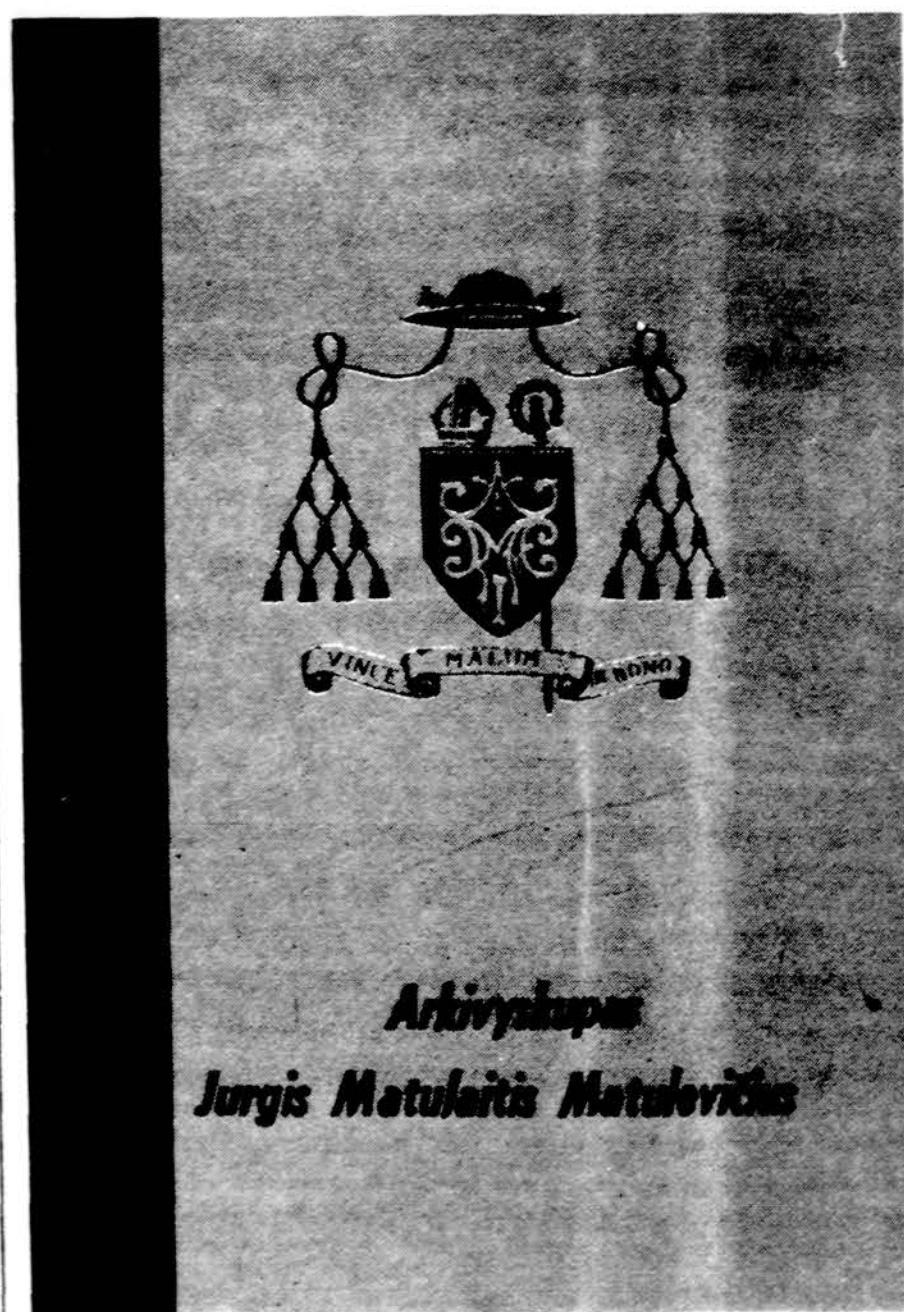
PROFESORIUS IR VISUOMENININKAS

Liga ir darbas Lenkijoje

Iš Friburgo grįžęs kun. Matulevičius ilgai tardė Kielcų policiją, bet jis apsigynė plačiu dr. Clement liudijimu apie ligą. Tada vyskupas jį paskyrė Kielcų seminarijos profesorium. Pirmaisiais metais seminarijoje jis dėstė lotynų kalbą ir kanonų teisę, o antraisiais vėl atsinaujino kaulų džiova, dėl jos turėjo nutraukti dėstymą.

Tada išvyko i Varšuvą gydytis. Dėl lėšų trūkumo gydėsi vargšų ligoninėje ir, neturėdamas vilties pasveikti, ruošėsi mirčiai. Jį išgelbėjo grafitė Cecilija Plateraitė, slapta vienuolė, kuri ėmė globoti kun. Matulevičių ir rūpinosi jo gydymu. Tada pradėjo atsigauti. Kai ligonis sustiprėjo, tai ses. Cecilijos Plateraitės prašomas pradėjo dėstyti tikybą gimnazijoje. Sveikatai stiprėjant ir pedagogo darbu sekantis, kun. Matulevičius nutarė negrįžti i Kielcų vyskupiją, nes jam atrodė, kad Varšuvoje darbo dirva buvo platesnė ir ligoje pagalba užtikrinta, tačiau

(Nukelta i 2 psl.)

Dr. Antano Kučo monografijos „Arkivyskupas Jurgis Matulaitis Matulevičius“ viršelis

Šių metų Poezijos dienos Chicagoje atidaromos gegužės mėn. 30 d. Jaunimo centro kavinėje. Kalba Kazys Bradūnas. Nuotr. Jono Kuprio

Poezijos dienos Chicagoje

Chicago lietuviai laimingi, kad po sausų posėdžių, susirinkimų, svarstymų, gali atsigaivinti dailiojo žodžio vakaruose — poezijos dienose.

Siemet jos įvyko gegužės 30 — 31 d., Jaunimo centro jaukioje kavinėje. Jas atidarė rūmų šeiminkų atstovas kun. Petras Daugintis, S. J., pasidžiaugdamas šiuo išskirtinu įvykiu ir pakviestas poetas K. Bradūnas praversti programą.

„Draugo“ kultūrinio priedo redaktorius K. Bradūnas paskelbė, kad ši pirmoji poezijos diena skirta paminėti Donelaičio 200 m. mirties sukaktį. Mums džiaugsmas, kad jau prieš du šimtmečius turėjome tokį rašytoją, kurį vėrčiasi į savo kalbas didžiosios ir mažosios tautos. Vien į vokiečių kalbą „Metai“ išversti net penkių autorių, yra tai nuostabus kūrinys, išverstas dar į lenkų, anglų, ukrainiečių, rusų, latvių ir kt. kalbas, net verčiamas į japonų kalbą.

Illinois universitete lituanistinius dalykus dėstanti Marija Saulaitytė-Stankuvienė savo paskaitoje supažindino auditoriją su tuo didžiuoju mūsų rašytoju, pavaizdinama jį mūsų kūrybos milžinu. Panaudodama ankstybesnių Donelaičio kūrybos nagrinėtojų studijas, prelegentė supažindino su „Metuose“ keliomis moralinėmis, socialinėmis idėjomis, kurios buvo jo krikščioniškos pasaulėžiūros išdava.

Sudabartindami Donelaitį su jo personažais, kai kurie mūsų literatūros kritikai iš jo sukurtų tipų sprendžia apie patį autorių, bet negalima jo apibūdinti pagal jo sukurtų veikėjų kraujo apytaką. Donelaičio „Metuose“ nėra nė vieno veikėjo, kuris pilnai autorių vaizduotų ar už jį kalbėtų. Pats Donelaitis, radęs reikala, savo kūrinį savo žodžiu prabyla. Nors „Metai“ yra pats svarbiausias šaltinis Donelaitį suprasti, tačiau reikia žvelgti ir į jo sukurtus 2 vokiškus eilėraščius, 6 pasakėčias ir jo laiškus.

Savo susirašinėjimuose su valdžios įstaigomis, bei įvairiose savo pastabose jis visur reikalauja teisingumo, kad tik niekas nebūtų nuskriaustas.

Donelaitis gerai pažino savo žmones, savo žemę. Visur daugiausia cituoja tas šventraščio vietas, kur reikalaujama teisingumo, skriaudų vengimo. Dažnai kreipiasi į teisingąjį Dievą, o nesąžiningumą riša su velniškumu.

Donelaitis nevengia net sarkazmo. Jis drąsus pasmerkti amtinio suktumą, jo daromas skriaudas. Pabrėžia, kad žmogus už savo elgesį atsakingas savo sąžinei ir Dievui.

JUOZAS PRUNSKIS

Kovos už teisingumą nusilpnintas, poetas vis tiek nenusileido, nesugro. Laiškuose savo būsimajam įpėdiniui sako, kad dirbo, netrokšdamas padėkos, o tik skatino pasipriešinti visiems neteisingiems įsibrovėliams. Savo laiške rašė: „Laimingiausia ta parapija, kurioje nėra jokio pono“.

Savo įpėdiniui prašė „Prisimink mane, kai aš jau po žeme būsiu, ir aplankyk mano kapą“.

Pasakėčioje „Šuo didgalvis“ išryškėja aštri Donelaičio ironija, kitose pasakėčiose irgi nenusileidžiama skriaudėjams. Pasakėčiose betgi pajuntamas ir Donelaičio sąmojus.

Vokiškame eilėrašty, parašytame draugui paguosti po žmonos mirties, Donelaitis įstengia žadinti viltį, piešia šviesią žemę, kurioje žmogus gali atsigaivinti.

Jo laiškuose išnyra ir jo humoras, net ir tuo metu, kada

„atiduodame savo grabus budavot“.

Laiškuose yra daug su pačiais „Metais“ surištų minčių. Smerkdamas ponų iškrėpimus, pažymi, kad ir jų tarpe pasitaiko gerų: „Dievas tarp visų turi savų jų“.

Ar „Metų“ Donelaitis skiriasi nuo kitų savo raštų? Pagrindė jis palieka tas pats. Jis savęs nesigaili, niekam nepavydi. Įvalgus gamtai, jautrus būrų likimui, ryžtingas plėkėjas tų, kurie „veidmainiškai elgiasi, kaip ponai“. Jis neatlaides vokiečiams ir kolonistams už jų atneštas negeroves.

Donelaitis kritikuoja „skupumą“, džiaugiasi būrų sveikata, kokios nedirbantieji ponai negali turėti... Donelaitis „Metuose“ dalyvauja ne kaip kunigas ar pamokslininkas, bet kaip būrų gynejas. Niekur jis nemato pono geresnio už būrą. Net ir vesdamas kovą su didžiūnais ir nepramatydamas jos laimėti, Donelaitis vis tiek pasiliko ištikimas teisingumui.

Poezijos dienos Chicagoje. Iš kairės į dešinę: savo poeziją skaitysi Eglė Juodvalkė, Poezijos dienų prelegentė Marija Saulaitytė-Stankuvienė, aptarus Kristijono Donelaičio kūrybą paskaitoje „Donelaičio saulės“, ir Julija Švabaitė, skaitysi savo eilėraščių iš paruošto spaudai naujo rinkinio. Nuotr. Jono Kuprio

Pašnekesys Poezijos dienos Chicagoje. Iš kairės į dešinę: Nikolė Baronienė, Aloyzas Baronas, humoristinis eilėraščių džiugines publiką, ir Vitalija Bogutaitė, gyvųjų poetų vakare skaitysi naująsias savo poezijas. Nuotr. Jono Kuprio

Venancijus Ališas

Liko ūkanų kalnų vingiuotas kelias,
Liko viskas ten anapus — debesys —
Ir tu, mielas akiai žydintis kampelis,
Ir tu tolimas, toks tolimas esi!

Vienų vienas bevilioja širdį žygis —
Sau patiai išdrįsti tarti atvirai:
Viskas žuvo, ir sapnų auksinės vėgės
Surūdijo geležiniai pakarai...

Pučia veidan vakarų švininis vėjas,
Drebindamas vynuogių rausvas kekes;
Be tvarkos galvoj kryžiuojasi idėjos,
Mindamos gimtųjų pievų plastakes.

Kas prirašiojo po baltų debesėlių
Prie nudžiugusių pavasario šakų?
Žydi medžiai, žydi krūmai, žydi gėlės — — —
Žydi ašara platybės laukų.

SIESTA

Į miegustą kaitros susnūdimą
Nusivėrė vėsus debesėlis,
Ir žilpinantios saulės šešėlis
Ant įkaitusių smilčių parimo...

O ramybė! Aplink mane plazda
Tavo žingsniai. Per dieną tu giedi
Margaspalvių atogrąžų žiedė
Ant bedugnės siūbuojančio krašto.

Baltas saulės ganyklų ėrelis
Ant auksinių kalnų pasilieka,
Susitikęs ten pokaičio miegų.
Tu plauki, debesėli, išbalęs!

Pro švelnių tuščio sodo pavėsių
Susimastymą — graudų ir gilų —
Iš dienovidžio degančių vilų
Aš tave dangumi palydėsiu.

VAKARAS

Saulutės gležnas spindulys
Pabrinko aukso lašeliu:
Kiekvienas lapas — tai ugnis
Žiuruoja vakaru tyliu.

Padangėj debesų kalnai
Sešėlių rymo gelmėse,
Lyg užsimastę milžinai
Senų legendų šalyje.

Kilnių alsuoja giedrumu
Erdvė akiračiu visu.
Krūtinėj taip ramu ramu,
O akyse — šviesu šviesu!

Žemyn į pragarmę žvelgiu;
Upokėnis rausias ten giliai,
Ties uolos posūkiu staigiu
Vaitodamas tyliai tyliai...

Nutilk, nurimk! Valanda ši
Pilna ramybės spinduliu
(Ji mano mirusio) širdy
Gyvybės dvelkia vėjelium)

Toks mėlynas dangus. Toks mėlynas dangus.
Pavasario naktis.
Sugrįžki, ak sugrįžk, o veide tu brangus,
Kaip grįžta pasilysys.

Ten medis be šakų, nuplėšyta žieve,
Ten medis be šakų.
Be bruozų lyguma skurdi ir negyva —
Taip liūdna ir klauku.

Poetas Venancijus Ališas (prel. Aleksandras Arminas), nuo kurio mirties 8 m. birželio 6 d. suėjo 5 metai. Buvo gimęs Lietuvoje 1908 m. Didžiąją savo gyvenimo dalį praleido Brazilijoje, darbuodamasis lietuvių ir brazilų parapijose. Yra išleistas šios jo poezijos knygos: „Sao Bento varpai“ (1939) „Pietų Kryžius“ (1949) ir „Cascata cristalina“ (1953). Klasikinės formos jo eilėraščiuose mūsų poezijoje taip nauja atogrąžų krašto egzotika labai originaliai pinasi su paliktosios tėvynės nostalgija. Šiuo metu yra ruošiamas rinktinė jo poezijos knyga, kurioje bus surinkti geriausi eilėraščiai iš jau išleistų rinkinių ir iš niekur dar nespasudintų rankraščių. Šį pomirtinį rinkinį redaguoja Kazys Bradūnas. Knygai studijinį įvadą rašo Antanas Valčiulaitis, poeto Venancijaus Ališo bendraklasis Vilkaviškio gimnazijoje. Mėnėdami poeto 5 metų mirties sukaktį, čia pateikiame pluoštą jo dar niekur nespasudintų eilėraščių.

Nesek manęs, nesek — o, tavęs aš prašau:
Nesek toliau manęs.
Aš noriu jau nuo šiol kalbėti vienas sau
Maldas vakarines.

PARKE RUDENS RYTA

Parkas. Medžių pilkuojančios eilės
Darganos pelenais pabarstytos.
Iš dangaus byra ašaros gailios —
Ir vis taip visus rudens rytus.

Tu prastovi parimęs ilgokai,
Kazin ko taip giliai susimastęs,
Bet jausmų suvaikyt nebemoki,
Nė jiems tinkamo vaizdo surasti.

Jokio vaizdo. Pilkuojantis plotas.
Rodos širdį į rašalą merktų...
Tik staiga ima lūpos šypotis,
Kad pasruvusios akys neverktų.

Tu norėtum dabar prisiglausti
Į sustingusią marmuro pozą —
Gal taip žiauriai rudens nebejaustum
Kaip tas ašarom rašantis Kossu.

Pakelsiu išblyškusių veidų
Ir pats sau sakysiu: „Draugai!“
Kas žiedus saulėtekiu braidė
Be geliančios kojos rasos?

Jie grįš — jie sugrįš vėl prie durų
Ir lauks kaip vaikai alkani
Ir verks tie šešėliai nuskurę
Pastogės gimtos šelmenys.

Su jais pernakt rudens vėtra
Dar stūgaus už lango ir sius,
Bet saulė vėl kvies pažūrėti,
Kaip mezga oranžai vaisius.

Po Donelaičio mirties laidotuvių knygoje įrašyta, kad jis išbuvo Tolminkiemio klebonu 37 metus, mirė 67 m. amžiaus. Jo palikimas — teisingumo, darbštumo saulė.

K. Bradūnas padėjo prelegentui už gilesnį Donelaičio kūrybos, laiško ir jo gyvenimo aptarimą, kas tikrai palengvins mums jo kūrybos skaitymą.

Pertraukėleje K. Bradūnas priminė, kad kaip tik šioms poezijos dienoms dr. Mykolas Morkūnas įstengė išspausdinti Kazio Jakubėno „Eilėraščių iš Vilniaus kalėjimo“. Okupantai Jakubėną pokario metais uždarė į kalėjimą, o vėliau — 1950 m. sausio 8 d. naktį išvežė į laukus, primušė ir

paliko sniege be drabužių, kur jis mirtinai sušalo. Jakubėnas buvo kairiojo mūsų visuomenės sparno rašytojas, draugavo su Cvirkos, Korsaku, Venclova, Šimkumi ir kt. Kai jis buvo kalėjime, jo draugai buvo valdžioje, bet jie nenorėjo ar negalėjo jo išgelbėti.

K. Bradūnas priminė, kad Lietuvoje buvo išleistas pirmą kartą visų Donelaičio raštų tomas, kuris ten buvo greit išgrobstytas. Poezijos dienos Chicagoje ant knygų stalo turima krūvelė išėjimoje dar gaunamų tų pilnų Donelaičio kūrybos knygų. Pertaukus metu tuoj pat visas Donelaičio buvo išpirktas.

Antroje Donelaičio minėjimo dalyje buvo aktorius Algimanto

Dikinio — mūsų vieno pajėgiausių aktorijų ir deklamatorių — atliktas Donelaičio kūrybos recitalis. Jį iškviesdamas, K. Bradūnas priminė, kad 1964 m. mirties 250 m. nuo Donelaičio gimimo, Chicagoje buvo nuostabiai inscenizuoti Donelaičio „Metai“. Tame pastatyme tada Algimantas kaip tik atliko nepamirštą paties Kristijono Donelaičio vaidmenį.

A. Dikinis režitalio pradžioje pažymėjo, kad jo dėmesį į kūrybos milžino Donelaičio poezijos grožį atkreipė savo deklamavimais aktorius Henrikas Kačinskas.

Aktorius Dikinis su giliu įsijautimu, vaidybine išraiška, kūrinių

(Nukelta į 4 pusl.)

Poezijos dienos Chicagoje

(Atkelta iš 3 ps.)

vingo vaizdumo posakius, tarpais šypsena palydėdami Tolminkiemio klebono humorą. Tai buvo i širdį smėlingas Donelaičio minčių perteikimas, o drauge ir linksmas, džiugus monologas, užbaigtas religinių idealų gaivina-ma Donelaičio malda.

Publika aktoriumi ilgai ir karštai plojo. K. Bradūnas pabrėžė: „Tik šitoks Donelaičio kūrybos perteikimas atskleidžia mums ir išryškina, koks didis buvo Donelaitis“.

Pabaigoje pribėgusi poetė Julija Švabaitė iš rašančiam karštai kalbėjo:

— Pabrėžkite, kad kiekviena lietuvių kolonija, kuri tik šiemet minės Donelaitį, pasikviestų aktorį Dikini, kuris su ypatingu talentu ir neapčiuopiamu paruoša istengia „Metų“ ištraukas šitaip išgyventi savame recitalyje.

Antroji poezijos diena buvo skirta mūsų dabarties kūrėjams. Ją pradėdamas K. Bradūnas pabrėžė, kad ši diena (gegužės 31) yra mūsų gyvųjų poetų vakaras. Pradėta patia jauniaušiąja autore, jau subrendusia išėjimoje — Egle Juodvalkyte, kuri yra išleidusi eilėraščių rinkinį „Jei tu paliesi mane“. I Poezijos dienas ji atskridusi iš tolimiausios vietos — iš Europos, iš Miuncheno.

Juodvalkytė yra moderni poetė, kalbanti drąsiai žodžiu apie kūną ir saulę, apie nykią amirka, kai svečią vaišina migdolais ir viltimi, kai tiesia taure pavojingų lūkesčių. Pasakojama apie rankas, „prtvinkstančias baime, apie pakartotinus susitikimus su vienišumu, kai net traukia beprotę. Ji mato stiklą, pilną vandens ir dirbtinių dantų, kas skandina juoką pamiršime...“

Savo įvaizdžių drąsumu poetė laimėjo gausius plojimus.

Balys Auginas, turėjęs atvykti į šias poezijos dienas iš Clevelando, netikėtai susirgo. K. Bradūnas suglaustai supažindino su jo gyvenimo ir kūrybos eiga. Lietuvoje buvo išleides eilėraščių rinkinį „Pamažu vis degu“. Išėjimoje pasirodė jo poezijos knyga „Paprčio vėduoklė“, o 1979 m. pasirodė ir „Giesmės žydėjimo metas“. Iš šio rinkinio K. Bradūnas ir paskaitė kelis jo vaizdžius, turinčius eilėraščių, užbaigdamas „Ziedų fantaziją“.

Toliau buvo pakviesta dar viena vilkaviškiečių, Bradūno, ypač Vaičiulaitis kaimynė — Julija Švabaitė. Ji šimtprocentinė poetė, o nori rašyti ir proza, Vaičiulaitis, priešingai, prozaikas, bet visą amžių sirgo ir poezijos liga ir dabar netrukus išeis jo eilėraščių knyga. J. Švabaitė jau yra išleidusi dvi poezijos knygas: „Vynuogės ir kaktusai“, „Septyni saulės patekėjimai“, o dabar paruošė naują poezijos rinkinį, iš kurio ir paskaitė, pirmą prisiminusi, kad jai tiesiogiai teko stebėti mirtį. Tai buvo inspiracija eilėraščių pluoštui. Ju trejetą jautriai perteikė susirinkusiems. Kalbėjo apie laukiančias, primerkas mirties akis.

Švabaitės poezija, moteriškai jautri, susieta su lietuvišku gamtovaizdžiu, klausytojams buvo labai patraukli.

Iškviesdamas sekantį autorių, Bradūnas pažymėjo, kad jei mes neturėtume Antano Gustaičio ir Aloyzo Barono, tai savo rimtyje negyvat sustingtume. Baronas yra parašęs arti 30 knygų. Ju tarpe trys linksmosios poezijos: „Valerijono lašai“, „Trejos devynios“, „Alijošiaus lašai“. Jas pasirašo: dr. S. Aliūnas. Koks gi kitas mūsų daktaras yra parašęs tiek mediciniškų knygų?

Aloyzas pralinksmo svečius „patobulindamas“ Donelaitį — jo stiliumi nusakdamas dabartines išėjimo aktualijas humoristiniu būdu, pliekdamas ir pavienių ydas, ir veiksnių negestantį jampas, bei kitas mūsų dienų „sensacijas“. Jo palyginimų

staigmenos, temų aktualumas, humoro taiklumas labai smagiai nuteikė klausytojus. Rimavo ir apie modernias merginas, apie moterų teises, respublikonus ir demokratius bei aptarė daugelį kitų temų, žavėdamas humoro šmaikštumu bei glūdinčia svaria mintimi.

Kalbėdamas į gausiai susirinkusius, K. Bradūnas panaudojo progą, rekomenduodamas šį vakarą gaunamas Kazio Jakubėno, T. Venclovos, O. V. Milašiaus ir kitų poetų knygas.

K. Bradūnas pridūrė, kad jam teko stebėti, kaip išėjimoje bren-d Vitalija Bogutaitė. Ji dirbo Baltimorėje fabrike, lankė tuo pačiu metu gimnaziją, šeiminkavo namuose, bet raskavo laiko dar domėtis poezija ir ją kurti.

Ji prabilo trim poezijos rinkiniams: „Vėidrodio jūros dugne“, „Lietus ir laikas“, „Po vasaros“.

Iš Detroito atvažiavusi poetė skaitė iš ciklo „Meditacijos ir metamorfozės“. Pasakojosi, kaip sukabinusi kaukę, liko viena su savim, sugrįžo apraudoti savo dalyžius, grįžo atgręžtu veidu į naktį, atskilusi nuo savęs ir padalinta... „Akys vejasi vėjus, rankos laikosi saulės, degu erškėčių krūmu“. „Bet žodžių derlius byra, o kas supils aruodan?“

Litūnė Suteima — skaitantiems žinoma, bet ne visi žino, kad ji yra Zina Nagytė-Katiliškienė. Retas sutapimas, kad sesuo ir brolis būtų poetai: Litūnė Suteima yra poeto Henriko Nagio sesuo. Ji bren-dusi išėjimoje, savo rašymo būdu ir savo amžiumi išaugo Amerikoje po žeminių kartos. Ji ir skaitė patia publiką prabilusi keliais eilėraščių rinkiniais. Du paskutiniai: „Bevardė Salis“, „Badmetis“.

Poetė skundėsi žalia baime — bijo praieitis, bijo grįžimo... Upe-lis vaga seniai užversta, o alma srauni srovėlė. Tėve, bijau, duok savo ranką... „Jos poezija buvo gausi vaizdais, bet mįslinga.“

Donelaičio pradėtas poezijos dienas norėdamas ir užbaigti Donelaičiu, Bradūnas paskaitė donelaitišką temą savo kūrybos. Girdėjome, kad jo ir Donelaičio tėviškės tik tai per paukščio skrydį... Aš jį skau Donelaičio kapo... Atsilaupiu ir kaip žemė tyliu... Atrandu žemę, gimdančią save... O Donelaičio paminklinis akmuo buvusiam Tolminkiemyje apspjautas rusiškam rai-dėm. Donelaiti, jei tu matytum, ką jie padarė iš tavo krašto ir iš tavo parapijos, apsisverstum grabe... Ypač poetas jautriai at-tarė Donelaičio kapą, iš kurio trykšta gyvybė ir mirtis.

Paskaitė taipgi visai naują eilėraščių triptiką, skirtą Donelaičio mirties 200 metų sukaktiui. Pirmoj daly — Donelaitis susitinka su kaimynu lietuvininku, kitoj — jis pats sako pamokslą savo suaktutinėse mišiose, trečioj — po pamaldų poetas atsiveikina su savo parapijiečiais. Ives-damas auditoriją į šiuos poezijos posmus, Bradūnas papasakojo apie rastus po ilgą pastangą Donelaičio palaikus. Jie pernai iš Vilniaus buvo sugrąžinti į Donelaičio statytą buvusio Tolminkiemio bažnyčią, dabar atstatu-ruota ir paversta ne kulto na-

Litūnė Suteima skaitydama eilėraščius šių metų Poezijos dienos Chicagoje gegužės 31 d. gyvųjų poetų kūrybos recitalyje. Nuotr. Jono Kpripio

Aktorius Algimantas Dikinis Poezijos dienos Jaunimo centre kavinėje, Chicagoje, deklamuoja Kristijono Donelaičio „Metus“. Nuotr. Jono Kpripio

Nauji leidiniai

• **Antanas Salys, RASTAI**, I tomas. Bendrinė kalba. Redagavo Petras Jonikas. Išleido Lietuvių katalikų mokslo akademija Romoje 1979 m. Spausdėjęs išlaids apmokėjo p. Sofija Salienė, prisidėjusi Lietuvių fondui ir L. K.M. Akademijai. Spausdino Pontificia Universita Gregoriana spausdėję Romoje. Tai stambiausio formato knyga, 596 ps., kaina — 30 dol., gaunama ir „Drauge“.

Tomo pradžioje randamas redaktoriaus P. Joniko straipsnis „Antano Salio gyvenimo ir moksline veiklos pagrindiniai bruožai“. O šiaip visas knygos turinys suskirstytas į šiuos didžiuosius skyrius: Bendresni straipsniai, Rašyba, Tartinis ir kirčiavimas, Žodžių daryba ir kaita, Posakiai, Žodyno ir terminologijos straipsniai, Trumpi patarimai, Du žodynėliai — Kalbos patarėjai (kartu su Pr. Skardžium ir L. Dambrausku), Prekybinės korespondencijos žodynėlis (kartu su L. Dargiu), Rodyklės (sudarė I. Serapinas).

Visu redaktorių paruošimu ir išleidimu labai imponuojantis pirmasis kalbininko prof. Antano Salio raštų tomas. O ju bus trys. Visi jie sudarys didelį inasą lietuvių kalbos mokslui ir aplamai kalbotyrai. Tokios apimtys

trys raštų tomai bus taipgi tikrai neišgriaunamas paminklas pačiam kalbininkui prof. Antanui Salui, mirusiam 1972 metais Philadelphiaje.

• **ATEITIS**, 1980 m., Nr. 3. Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikų orientacijos mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. Redaktoriai: Saulius Kuprys, dr. Arūnas Liulevičius, Rima Sidrienė, ir Aldona Zailskaitė. Redakcijos nariai: Jonas Kuprys (fotografija), Roma Olšauskaitė. Administruoja Juo-

— po pamaldų poetas atsiveikina su savo parapijiečiais. Ives-damas auditoriją į šiuos poezijos posmus, Bradūnas papasakojo apie rastus po ilgą pastangą Donelaičio palaikus. Jie pernai iš Vilniaus buvo sugrąžinti į Donelaičio statytą buvusio Tolminkiemio bažnyčią, dabar atstatu-ruota ir paversta ne kulto na-

mais, bet istoriniu paminklu. Savo klasikinio eilėvairo posmais Bradūnas pravedė vaizdžiai ir jautriai paralelę tarp Donelaičio laikų ir dabarties.

Paskutiniame eilėrašty Donelaitis atsiveikina su saviškiais ir atsigula savo bažnyčioje ir kars-tai laukti savo krašto ir visos Lietuvos vėlykio prisikėlimo.

Užbaigdamas šiuo metų Poezijos dienas, Bradūnas dėkojo visiems programos dalyviams, skaičiusiems kūrinius autoriams, poezijos mėgėjams, kurie gausiai dienos atsilankė. Dėkojo šeiminkams jėzuitams. Kun. Daugin-tis savo ruožtu padėkojo Jaunimo centro vardu visiems poetams, ypač poezijos dienų organizatoriui Kaziui Bradūnui.

Gausi publika skirstėsi, būdama giliai dėkinga, kad galėjo per porą vakarų pagyventi mūsų dailiojo žodžio kūrėjų nuotai-komis, idėjomis ir jų eiliuotų posmų ypatingo vaizdumo grožiu.

Kaip miela, kad poezijos dienų tradicija nenutrūkstamai tęsiasi Chicagoje kas pavasarį.

Jaunimo centro kavinės erdvėje dominavo stambi dail. Petro Alekso skulptūra — donelaitiškos saulės rutulys su paukštuku, lyg simbolizuodamas Donelaičio kūrybos ir visos Poezijos dienų auditorijos saulėtas nuotakas.

zas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Ši numeris redagavo ir išdėstė Aldona Zailskaitė. Spaudos darbus atlieka „Draugo“ spausdėję Chicagoje. Žurnalo metinė prenumerata JAV ir Kanadoje — 9 dol., garbės prenumerata — 15 dol., susipažinimui — 7 dol., kituose kraštuose — 7 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5 dol.).

Kiekviena „Ateities“ numeris yra ypač puikus redaktoriaus vedamųjų puslapių ant-raštis „Antai“. Jie vis užgriebia kone dešimtį temų. Jos būna tikros aktualijos, surinktos iš visos pasaulio šandieninių rūpesčių, iš lietuviškosios išėjimo degančių problemų ir iš pavergtosios Lietuvos gyvenimo. Štai šio numerio vedamųjų puslapių: apie dabarties dienų narcizmą — išsiūrijimą į save, savimeilę, apie kryžių prieš prisikėlimą; svarstoma jaunimo organizacijų gausa, atsiliepiama ideologinių organizacijų ir jaunimo sąjungos reikalavimams klausimui, kreipiamas dėmesys į jaunimo kongreso nutarimų vykdymą, liečiamas dvasiški dilema okupuotoje Lietuvoje, rekomenduojamos skaitybai knygos.

Daugiau šiame numeryje: Vilniaus universiteto istorija LKMA suvažiavime (A. Liulevičius); spausdinamas pokalbis su naujuoju Ateitininkų federacijos vadovu Juozu Laučka; duodamas Ateitininkų Federacijos valdybos veiklos gairės. Puikūs yra lenko poeto Sergijus Riabinin ir lenko dailininko Zbigniew Jozwick (abudu biologijos profesoriai Liublino universitete) pranciskinės — religinės poezijos puslapiai, lietuvių kalbon iš-versti Alfonso Grauslio. Labai gyvas ir prasmingas pasikalbėjimas su Moksleivių ateitininkų sąjungos pirmininku Arvydu Zygu. Supažindinama su skulptoriaus Dagio kūryba. Spausdinama ištrauka iš Vytauto Volerto naujo romano „Greitkelis“. Ne-trūksta ir jaunų poetų kūrybos, knygų recenzijų ir plačios bei spalvingos ateitininkų veiklos kronikos. Žurnalas gausiai iliustruotas piešiniais ir nuotraukomis.

• **VARPAS**, Nr. 16. Žurnalas tautos bei žmogaus laisvei, tautinei kultūrai ir lietuvių bei. Redaguoja Antanas Kučys, 1448 Star Lane, Lemont, IL 60435. Administruoja Titas Briškaitis, 1214 N. 16 Ave., Melrose Park, IL 60160. Šio numerio kaina — 3 dol. Leidžia Varpininkų filisterių draugija.

Šis tas iš naujo „Varpo“ numerio: Kad srovė į laisvę būtų stipresnė (A. Kučys), (Komunizmui blėstant (dr. K. Karvelis), Šis tas dėl būsimos laisvos Lietuvos valstybės (J. Audėnas), Vilniaus universitetas (J. Kutra), Vinco Kudirkos priekaištai inteligentams

Atidarytas Lietuvių dailės archyvas Jaunimo centre, Chicagoje

Lietuvių Dailės archyvas, kurį suorganizavo ir ilgus metus rinko jam medžiagą apie lietuvių dailininkus kun. Algimantas Kezys, buvo oficialiai atidarytas š. m. gegužės 9 d. Jaunimo centre, Chicagoje.

Susirinkus būreliui suinteresuotų lietuvių dailininkų, kun. A. Kezys trumpai nušvietė archyvo nueitą kelią — pradžioje, tai jo paties domėjimasis lietuvių dailė, rinkimas spaudoje užtinkamų straipsnių, žinučių, parodų katalogų, fotografavimas dailininkų darbų, kolektyvavimas knygų apie mūsų dailę ir pan. Taip užsiėmė pirmosios Lietuvių dailės archyvo kategorijos — kartoteka su kiekvienam dailininkui skirta vieta, talpinančia jam priklausančią medžiagą; biblioteka, šiuo metu turinčia daugiau kaip 100 knygų apie lietuvių dailę skaidrių rinkinį — per 5,000 spalvotų lietuvių dailininkų darbų skaidrių, pagamintų Algimanto Kezio ir bent dalinai finansuotų Illinois Arts Council gautomis lėšomis; permanentinė lietuvių dailininkų darbų kolekcija, sudovanota pačių dailininkų, dalis nupirktą rėmėjų ir to paties Illinois Arts Council duota parama. Pirmieji archyvo talkininkai: pažinimui — 7 dol., kituose kraštuose — 7 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5 dol.).

Kiekviena „Ateities“ numeris yra ypač puikus redaktoriaus vedamųjų puslapių ant-raštis „Antai“. Jie vis užgriebia kone dešimtį temų. Jos būna tikros aktualijos, surinktos iš visos pasaulio šandieninių rūpesčių, iš lietuviškosios išėjimo degančių problemų ir iš pavergtosios Lietuvos gyvenimo. Štai šio numerio vedamųjų puslapių: apie dabarties dienų narcizmą — išsiūrijimą į save, savimeilę, apie kryžių prieš prisikėlimą; svarstoma jaunimo organizacijų gausa, atsiliepiama ideologinių organizacijų ir jaunimo sąjungos reikalavimams klausimui, kreipiamas dėmesys į jaunimo kongreso nutarimų vykdymą, liečiamas dvasiški dilema okupuotoje Lietuvoje, rekomenduojamos skaitybai knygos.

Daugiau šiame numeryje: Vilniaus universiteto istorija LKMA suvažiavime (A. Liulevičius); spausdinamas pokalbis su naujuoju Ateitininkų federacijos vadovu Juozu Laučka; duodamas Ateitininkų Federacijos valdybos veiklos gairės. Puikūs yra lenko poeto Sergijus Riabinin ir lenko dailininko Zbigniew Jozwick (abudu biologijos profesoriai Liublino universitete) pranciskinės — religinės poezijos puslapiai, lietuvių kalbon iš-versti Alfonso Grauslio. Labai gyvas ir prasmingas pasikalbėjimas su Moksleivių ateitininkų sąjungos pirmininku Arvydu Zygu. Supažindinama su skulptoriaus Dagio kūryba. Spausdinama ištrauka iš Vytauto Volerto naujo romano „Greitkelis“. Ne-trūksta ir jaunų poetų kūrybos, knygų recenzijų ir plačios bei spalvingos ateitininkų veiklos kronikos. Žurnalas gausiai iliustruotas piešiniais ir nuotraukomis.

Apžvalginėje žurnalo dalyje rasoma apie mirusius, recenzuojama daug pastaruoju metu išėjusių knygų, atsiliepiama į visuomeninio ir kultūrinio mūsų gyvenimo idėjas bei faktus. Numeris iliustruotas Vlado Žiliaus ir Povilo Kaupo tapybos darbais ir šiaip nuotraukomis.

• **MOTERIS**, 1980 m. kovo — balandžio, mėn., Nr. 2. Lietuvių moterų žurnalas. Leidžia Kanados Lietuvių katalikų moterų draugija. Redaguoja Nora

pose (104 kambaryje) archyvas nemokamai rado prieglobstį jau daugelį metų. Ligšiolinė archyvo nauda buvo irgi apčiuopiama — archyve esančios dailininkų darbų skaidrės buvo vartojamos vakaronėse, televizijos programose, siunčiamos į valdžios įstaigas gauti paramos užpildyti to ar kito dailininko darbus savo kolekcijai; archyvas teikė medžiagą A. Kezio 1973 metais suredaguotai knygai „Lietuvių dailininkas išėjimoje“.

Iš privačių vieno asmens rankų Lietuvių dailės archyvas perėjo Amerikos Lietuvių dailininkų klubo globon ir nuosavybėn 1976 metais, kada A. Kezys buvo išrinktas klubo valdybon, ir savo surinktą archyvą klubui perdavė. Amerikos Lietuvių dailės klubas yra Illinois valstybėje inkorporuotas 1957 metais. Archyvuui buvo naudinga prisiglausti valdžios pripažintoje korporacijoje, nes per tokią korporaciją yra įmanoma gauti valdžios paramą.

Gegužės 9 d. susirinkusieji Amerikos Lietuvių dailės klubo nariai išrinko sekančią kadencijai korporacijos Tarybą: A. Marčiulionis (pirm.), P. Gaučys ir P. Aleksa; jie pakvietė korporacijos valdybon šiuos asmenis: Povilas Gaučys (pirm.), Ramojus Mozoliuskas (sekr.) ir Algimantas Kezys (ižd.). Dailės archyva prižiūrėti sutiko Magdale-na Stankūnienė. Lietuviai dailininkai kviečiami šiuo archyvą domėtis, siųsti jam savo medžiagą (iškarpas, katalogus, knygas, skaidres, nuotraukas). Adresas: Lietuvių dailės archyvas, 5620 South Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636.

Koresp.

(dr. J. Karvelis), Išėjimo organizavimosi ir diferenciacijos procesas (dr. B. Motušienė), Jono Biliūno šimtmetis (B. Dundulis). Spausdinami Kotrynos Gri-gaitytės, Vlado Šlaito ir kt. eilė-raščiai.

Apžvalginėje žurnalo dalyje rasoma apie mirusius, recenzuojama daug pastaruoju metu išėjusių knygų, atsiliepiama į visuomeninio ir kultūrinio mūsų gyvenimo idėjas bei faktus. Numeris iliustruotas Vlado Žiliaus ir Povilo Kaupo tapybos darbais ir šiaip nuotraukomis.

• **MOTERIS**, 1980 m. kovo — balandžio, mėn., Nr. 2. Lietuvių moterų žurnalas. Leidžia Kanados Lietuvių katalikų moterų draugija. Redaguoja Nora

Kulpavičienė. Redakcijos kolektyvas: S. Girdušienė, Z. Didžbalienė, L. Kairienė, L. Muraušienė. Administruoja Bronė Pa-bedinskienė. Redakcijos ir administracijos adresas — 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada. Metinė prenumerata — 8 dol., garbės prenumerata — 12 dol.

Daug vietos ši kartą skiriama Anastazijai ir Antanui Tamošaičiams ir naujam jų veikalui anglų kalba „Lithuanian National Costume“. Kitos šio numerio temos bei žanrai: močiutės kraštinės skrynja, eilėraščių, verstinės prozos gabalai, naujų knygų recenzijos ir patrauklūs moteriškieji skyriai — Moterys pasaulyje, Sveikata, Madų ir grožio patarų draugija. Redaguoja Nora

dažnai aplanko „Draugą“, nusipinkdama knygų.

Paulina Grigaitienė turi Amerikos Muzikos konservatorijos muzikos magistro laipsnį iš pianino ir kompozicijos. Ji yra toliau studijavusi pas William Browning Bruno Glade ir kitus. Nuo mažens koncertavusi, dažnai pasirodo Amerikos Muzikos konservatorijos renginiuose. P. Grigaitienė ir privačiai, ir Amerikos Muzikos konservatorijoje moko pianiną ir muzikos teoriją. Ji dažnai dalyvauja universitetinių egzaminų komisijose ir teisėja konkursuose. North-western universiteto operos ir vokalinės literatūros klasėse, vedamos dr. Ronald Combs, ji yra akopionatorė ir vokalistų re-petitorė.

P. Grigaitienė vargoninkauja Šv. Kotrynos Sienietės (St. Catherine of Siena) parapijoje, Oak Park, padeda planuoti ir paruošti įvairią liturgiją. Pati komponuoja ir aranžuoja muziką liturgijai.

P. Grigaitienės muzikiniai gabumai galėtų praturtinti lietuvių gyvenimą.

Muzikė Paulina Piešaitė-Grigaitienė

Lietuvė muzikė

Lietuvių tarpe dar nežinoma muzikė Paulina Piešaitė-Grigaitienė, akompaniatorė ir pianino mokytoja. P. Grigaitienė, gyvenanti Oak Park, ir lietuviški gyvenimą įsijungė, mokydamasi lietuvių kalbos Illinois universitete, Chicago Circle, ir jaunime centro ketvirtadienio vakaro pamokose. Ji domisi lietuvių kalba, lietuviškuoju gyvenimu.